

Чурапчыга күн тахсар!

12+

2020 сыл
Муус устар
24 күнэ
бээтинсэ
№ 31
(11687)

САҢА ОЛОХ

Чурапчы улуунун хаһыата • ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР • © sanaoloh

Бээтинсэ муус устар 24-сү буота муус устар 25-баскыһынанна муус устар 26-бэнидисиһинэ муус устар 27-сүтүөрүннүк муус устар 28-сүрөдө муус устар 29-сүтүөрө муус устар 30-сүтүөрө

— ЭБЭРДЭЛЭР —

Ытыктабыллаах Саха сирин олохтоохторо!

Саха Өрөспүүбүлүкэтин салалтатын уонна тус бэйэм аалпыттан Саха Өрөспүүбүлүкэтин күнүнэн эбэрдэлиибин!

Бу сааскы күн Саха сирин олохтоохторугар барыларыгар күндү уонна дьонун суолталаах, 1922 сыл муус устар 27 күнүгэр сэбиэскэй Арасыйыа састаабыгар Саха Автономнай сэбиэскэй социалистическай өрөспүүбүлүкэтин тэрийэр туһунан Декрет баттанан, Саха сиригэр судаарыстыбаннас олохтоомута, Экономиканы сайыннараарга, кизг-нэлэмэн сир-уоту бырамыысыланнай баһылааһынга, ирбэт тоһоһох сиргэ тыа хаһаайыстыбатын бөбөрөөтөргө, олох уйгуутун тулсарарга бөбө акылаат ууруллубута.

70 сыл буолан баран, 1992 сыллаахха, эмиз ити күн Саха сирэ Арасыйыа Федерациятын субъекта буоларын быһаарар өрөспүүбүлүкэ Төрүт Сокуона ылыныллан, хотугу кыраайбыт сайдыытын санга кэрдис кэмэ сабаламмыта, Өрөспүүбүлүкэни социальнай-экономическай өттүнэн кимилээхтик сайыннараарга усулсубуйалар тэриллэбиттэрэ. Бу сыллар туханы биһиги өрөспүүбүлүкэбит Улук Илиннэ эрэ буолбакка, бүтүн Арасыйыа Федерациятыгар стратегическай суолталаах регион буола, үүнэригэр күүстээх үлэ ыытылынна.

Билигин биһиэхэ аан дойду үрдүнэн бүрүккэбит пандемиянан сибээстээн уустук быһыы-майгы үөскээтэ. Бу бастатан туран, экономикабыт теһе түрүктээрин турууту буолар, дьон үгэс буолбут олобун укупата уларытар. Онон бука бары күүстээх санаалаах уонна түмсүүлээх буолуохтаахпыт. Уустук

кэми аахсыбакка туруоруммут сорукуптун биир субэнан булуучу толоруохпут.

Чулуу дьоммут – сүрүн түрүкүт. Биһиги бүгүн өйдөөн-санаан ааһабыт Былатыан Ойуунускайы, Максим Аммосовы, Исидор Бараахабы, Степан Аржакову уонна да атын саха норуотун чулуу уолаттарын, биллэр-көстөр судаарыстыбаннай уонна уолсастыбаннай дьийэтэллэри. Кинилэр бэлитимчээскэй модун санааларынан, төрөөбүт дойдularыгар тапталларын күүһүнэн хотугу өрөспүүбүлүкэбит өрө күүрүүлээхтик сайдарыгар олук уурбуттара.

Биһиги бүгүн медиктэр уонна волонтердар бэриниһлээх үлэлэрин махтана көрөбүт, урбаанньыттар уонна элпизимчээх гражданнар биир дойдулаахтарыгар өйдөбүт, күүс-көмө буолан араас хабааннаах көмөнү онороллор. Сомоҕолорон уонна бэйэ-бэйэс көмөлөсүһөн эрэ үөскээбит уустуктары этэннэ туоруохпут.

Күндү Саха сирин олохтоохторо! Биир дойдулаахтарымы! Өрөспүүбүлүкэбит чэчири сайдарыгар, туруоруммут дьонун сыалбытын ситиһэрбитигэр саарбахтаабаппын! Таһаарылаах үлэтинэн, кэрэс-сырдыкка дьулурунан уонна олоххо ураты сыһыанынан бүгүнгү Сахабыт сирин тэрийсбит элбэх омуктаах норуолпут уһараабат эрчимизэр бизэ эрэллээхпиз!

Чөл туругу, дьолу уонна этэннэ буолууну баһарабын!

Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Дархана
Айсен Сергеевич НИКОЛАЕВ.

— НОВОСТИ УЛУСА —

Приняты дополнительные меры поддержки жителей и предпринимателей

«Сложившаяся неоднозначная ситуация в экономике всех уровней в связи с коронавирусной инфекцией отрицательно сказалась на представителях среднего и малого бизнеса, на благосостоянии отдельных семей и граждан Чурапчинского улуса. В связи с этим, поддержка жителей улуса и предпринимателей в центре внимания администрации муниципального образования. Поддержка будет оказана с резервного фонда улуса по недопущению завола и распространения коронавируса на основании рекомендаций президента страны и республиканского оперативного штаба», - сообщил глава района Андрей Ноговицын на дистанционном планерном совещании в прямом эфире в сети Инстаграм.

Среди конкретных мер поддержки населения он назвал развитие семейной экономики под девизом «Сиди дома – занимайся семейной экономикой!»

«Многие помнят, как в 90-х годах по выработанной в те годы программе «Подворье» в личных хозяйствах люди занимались разведением домашнего скота, птиц, свиней, кур, растениеводством и т.д. Опираясь на такой бесценный опыт, Чурапчинский улус воистину стал тогда кормильцем не только населения улуса, но и всей республики. В настоящее время улус считается развитым сельскохозяйственным стабильным, передовым регионом республики. И в эти сложные времена жители улуса, опираясь на прежний опыт семейной экономики, могут обеспечить себе не только продовольственную безопасность, но и получить доход, что, несомненно, приведет к тому, что Чурапчинский улус станет современным центром торговли сельскохозяйственной продукцией, центром оборота финансов и всевозможной продукции и главное в каждой семье будет свое хозяйство, свой доход», - прокомментировал глава.

Так, через СХПК «Чурапча» привезены для населения 700 поросят. Для желающих приобрести их по заявкам с населения дополнительно будет организован завола поросят, как только откроется

переправа. Также будут привезены 5 тысяч кур. В целях обеспечения людей, живущих в многоквартирных домах и не имеющих земельных участков для выращивания растений, будет разработано специальное положение для выращивания картофеля в фермерском хозяйстве в Мындагай.

Также для приобретения населением будет организован завола теплиц 3х4 с завола из Новосибирска. Осенью будет подведен итог по выявлению победителей гранта по обору ягод. Все это должно способствовать повышению доходности семьи, обеспечения семьи продовольствием на зиму, развития семейной экономики, максимальному использованию самоизоляции для благополучия своей семьи.

Глава улуса Андрей Ноговицын призвал своих земляков не упустить время, а использовать его для развития семейной экономики, для принятия мер ради благополучия семьи, родных и близких.

Для предпринимателей Чурапчинского улуса также приняты меры поддержки. На днях в улусе объявлен конкурс на грантовую поддержку для крестьянских хозяйств из предусмотренной в бюджете улуса программы развития сельского хозяйства.

Для недопущения остановки производства будет

оказана адресная помощь предпринимателям сел Арылах, Бахсы, Алагар, которые заняты в сфере обеспечения населения хлебопекарной продукцией и ЛО «Маарыкчаан» для обеспечения им необходимой продукцией пекарню в с. Мырыла. Предпринимателям общепита улуса также будет оказана единовременная помощь.

Кроме того, установлены льготы на аренду земельных участков, находящихся в собственности района. Владельцам магазинов, торговых объектов, а также объектов торговли, общественного питания, и бытового обслуживания во время угрозы распространения коронавирусной инфекции предоставят льготы по арендной плате на земельные участки. Предпринимателям, потерявшим доход и чей бизнес приостановлен из-за карантина, планируется оказание единовременной помощи по возмещению части оплаты за аренду. Предпринимателям гостиничного и парикмахерского бизнеса будет оказана единовременная помощь. Таким образом, в улусе оказывается поддержка предпринимателей, которые работают по ЕНДВ, например, оказывающим услуги грузовых перевозок, пассажирское такси, пошива одежды, парикмахерские, продовольственные магазины. Они за 2020 год получают льготы в размере 35%.

Кроме этого, глава улуса рассказал, что оперативный штаб Чурапчинского улуса ведет работу с республиканским оперативным штабом, своевременно выполняя распоряжения, требования по не допущению распространения коронавирусной инфекции на территории улуса, а также по принятию неотложных мер по стабилизации экономики улуса. В компетенции штаба проведение контролируемых работ по соблюдению правил самоизоляции жителями улуса, по контролю въезда людей на территорию улуса. Он сообщил, что на основе указов Президента РФ Владимира Путина, Главы Якутии Айсена Николаева «О введении режима повышенной готовности на территории Республики Саха (Якутия)» и мерах по противодействию распространению новой коронавирусной инфекции (COVID-19) и последующих указов и распоряжений руководства страны и региона в улусе приняты неотложные меры по оказанию поддержки предпринимателей улуса.

Пресс-центр МО «Чурапчинский улус»

НОРУОТ ХОРСУН БЫҢЫТА ӨЛБӨӨДҮЙБЭТ

75
КЫАЙЫН!
1945–2020

Бүгүнкү
балабаба
Бахсы
наһилияга

УСТУОРУЙАТТАН

Бахсы нэһилиэгэ 1930-ус
сылларга Чурапчы оройуонугар
бүтэһиктээхтик киирбитэ. Бу иннинэ
бахсылар Мэнэ, Бороҕон усна
Боотурускай улуустарыгар холбоһо
сүлдүүбүттара.

Толоонно тутуллубут сиздэрэй
оноһуулаах, куолакалын дорбооно
кестөөх сиртэн иһиллэр Тангара
дьизтэ бу эрпин опорор алта нэһилиэк
дьонун-сэргэтин, ычматын алтыһар
кииннэринэн буолбута диэн этиэххэ
сөп. Ол курдук, манна 1911 сыллаахха
бастагы оосуола аһылыбыта.
Бахсы, Алаһар, 1-кы уонна 2-с
Өспөхтөр, 1-кы уонна 2-с Курбуһахтар
ычматтара үөрэнэн, билиигэ-
көрүүгэ тардыһыттара, далаһа
уурунан сорохтор салгыы үөрэнэр
дьолломмуттара.

Бахсылар – Бахсы, Илин Бахсы, Орто Бахсы, Арбаа Бахсы, Хоту Бахсы, Таңда Бахсы дигэн тустуһунан аҕа уустарынан арааһан олоһоллоро. Бахсылар дьизини-уоту

олус табыгастаахтыг тутар, тэринэр
этилэрэ. Нууччалыы дьыллэри,
кирпиччэ охотору туттан, атын
улуустартан балачча эрдэлээн, бу
дьыаланы бэһылаабытара. Сири
кытары үлэбэ эмиз эрдэлээн ылсан,
бурдуктары, астыыры сатаабытара.

Бахсыга аатарбыт олонхонуттар уутуйан үөскээбиттэрэ. Ол курдук, саха норуотун биллиилээх чабырбахсыта Дьүлэй Бүөккэн, саха норуотун култуурата, ускуустубата сайдарыгар бастагы олугу уурсубут РСФСР норуодунай артыыстара М.Д. Слепцов, П.М. Решетников, Саха АССР ускуустубатын үтүөлээх диэйэтэлэ Н.Д. Слепцов-Туобулаахан, Саха АССР норуодунай артыыһа Т.П. Местников, Саха АССР үтүөлээх артыыската Д.Г. Барашкова уо.д.а. Бахсы сириттэн үүнэн-үөскээн тахсыбыттара.

Бастагы артыаллар 1929
 сыллаахха баар буолбуттара. Оттон
 бүтүүн холбохутааһынна биэс
 колхуос тэриллбитэ. Илин Бахсыга
 Киров аатынан, Хоту Бахсыга «Ленин
 суола», Орто Бахсыга «Туругурдар»,
 Арбаа Бахсыга «Холболоох»,
 «Булгуннаах» колхуостар баар
 буолбуттара. Кэлин 1938 сыллаахха
 «Ленин суола» колхуос «Туругурдар»
 колхуостуун холбоһон, Островский
 аатынан колхуос, «Булгуннаах» уонна
 «Холболоох» холбоһон, «Коминтерн»
 колхуос буолбуттара.

Аба дайдуу көмүскүүр Улуу
сэриигэ Бахсы нэһилиэгиттэн төрөөбүт

Ийэ дойдуларын кемүскүү 102 күөгэйэр күннэригэр сылдьар туруу уопаттарбыт кыттыбыттара, кинилэртэн үгүстэрэ сырдык тыыннарын толук уурбуттара. Кинилэр ортолоругар коммунистар младшай сержант З.С. Барашков, М.Т. Ефимов, комсомолецтар Мирон Баишев, Иван Окоемов, Иннокентий уонна Феодосий Протодяконовтар уо.д.а. бааллара. Аатырбыт артиллерист Г.Д. Протодяконов орудиятын расчёта өстөөх 16, Гавриил Дмитриевич тус бэйэтэ 7 таанканы умалпыта.

Биир дойдулаахтарбыт хорсун
быһыылара дойду бойобуой
наһараадаларынан бэлиэтэммитэ.
Ол курдук М.С. Шеломов (1918-
1975сс.) Албан Аат 3-с истиэпэннээх
урдьанынан, лейтенант В.С.
Решетников (1923-1995сс.) Аба
дойду сэрмитин 2-с истиэпэнинэн,
младшай лейтенант А.С. Слепцов
(1916-1993сс.) Аба дойду сэрмитин
2-с истиэпэнинэн, лейтенант Н.Д.
Слепцов – Туобулаахан (1912-1964сс.)
«Кыһыл Сулус» уордьанынан, Е.А.
Попов (1918-1988сс.) «Кыһыл Сулус»
урдьанынан, итиэннэ үгүстэр
атын бойобуой мэтээллэринэн
наһараадалаабыттара. Уоттаах
сэри хонууттан уонна үлэ
фронуттан эргиллэн кэлбиттэр
айгыраабыт олобу чөлүгэр түһэриигэ,
салгыы сайыннарыыга күүстэрин
харыстаабаха үлэлээбиттэрэ, айдэлэх
олобу тутууну тургурдуспуттара.

1942-1944 сыллаах Хоту
Көһөрүллүү Бахсы сириҥ түмнүбүтүгэ.
Үс колхуостаах нэһилиэктэн
иккитэ, «Коминтерн» уонна Киров
аатынан колхуостар, хоту Эдьигээн
сиригэр тийбиттэрэ, үгүс сүтүгү
көрсүбүттэрэ. Островскай аатынан
колхуос көспөтөҕө. Бу колхуос
бэрэссэдээтэлэ Тимофей Николаевич
Егоров оччотооҕу кытаанах сокуонтан
толлубакка, колхуохун дьомун
араначчылаан, үгүс киһи үрүҥ тыһынын
өрүһүйбүтэ. Хоту Көһөрүллүүттэн
эргиллэн калбит биир дойдулаахтара
олохторун оностон, атаах
турууларыгар Островскай аатынан
колхуос сүпкэн көмөнү онорбута.
Айгыраабыт хаһаайыстыбаны чөлүгэр
түпэриигэ анаан, Жданов аатынан
колхуоска 100, Горькай аатынан
колхуоска 25 сүөһүнү, «Коминтерн»
колхуоска үс ыанньыксыт тутар
сүөһүтүн биэрбитэ.

Аба дайхуну көмүскүүр Улуу сэрии ырахан сылларыгар биһиги дьоллоох олохпут иһин туруулаһан, арбаа уонна илин фроннарга уоттаах сэрии толоонугар сылдьыбыт хороун буйууннарбыт, Хоту Көһөрүллүү ыар кыһалбатын эңгээрдэринэн тэлбит биир дойдулаахтарбыт, тыылга таһаарылаахтык үлэлээбит ытк дьоммут ааттара хаһан даҕаны умнуллуо суоҕа. Кинилэр олохторун ыччаттара, оҕолоро салгыыллар.

ОЛ, УОТТААХ СЫЛЛАРГА

Г.Т. Протодьяконов, Албан аат 3-с
истиэпэнэ уордьан кавалера:

- Армияба 1943 сыллааха бэс ыйыгар ыгырыллыбытым. Сталинград таһыгар хотторбут өстөөх Чернай муора дизки чугуйбута. Биһиги чааспыт кинилэри тилэх баттаһа, муора дизки ыган испитэ. Өстөөх биир да куораты, станцияны кыргыһыта суох бизрбэт этэ. Төһөнөн чугуйар да, соччонон фрона кыараан, күүһэ түмүллэн, утарсыыта кыырыктанан иһэрэ. Ордук улахан хаан тохтуулаах кыргыһы Кырчы куорат илин буолбута. Өстөөх сөмөлүөттэрэ иирбиттии буомбалыылара. Муораба тимирэ сыспыппыт. Ол кыргыһыга ыараханник бааһыран госпитальга киирбитим.

П.Н. Попова:

- Тийгэлт хаалбыгтар кыйайы тула диз туруулахан үлэлзбилпит. Февронья Гоголева, Елена Павлова, Февронья Сорскоумова у.д.а. курдук бастын үлэлзэх яннынныкыттар, Н.П. Сергучев, Ф.С. Попов курдук барыга бары сүбэ-ама булар, ханнык да үлэттэн толгон турбат төхүү дьоннор бааллара. 1942 сыллаахха колхуостар Көһөрүүгэ баран, үлэ өссө биараабыта. Орджоникидзевский оройуонна кыстата таһаарбыт аттарбыт саас өрүскэ хаайтаран, ыһыыбыт үлэтин ынабы көлө онгостон ыппыппыт. Үрдүк үүнүүнү ылаары, бааһынаҕа салааскаман кур киини таһаарбыт, хомуйбут үүнүүбүтүн кыһынын болооччунан сыннан астырыбыт. Хас биридии киһи үлэ күннээҕи нуорматын хайһан да толорорго дьулуһара. Ол барыта фронтта наадалаагын өйдүүрбүт.

В.С. Лыткин:

- Мин сэриигэ 1942 сыллаахха күһүн ытырыллыбытым. Ахсынныи сагатыгар Москва анныгар инники кирбиигэ турбулпут. Мин сэриилэспит 306-с стрелковой дивизиям Харьков куорат туһаайытыгар бырабыллыбыта. Кырыктаах кыргыһыи бара турара. Мин онно ыараханньк бааһырбытым. Сэриини Берлингэ түмүктээбитим. Онно 1946 сыл ахсынныытыгар диэри сулууспалаабытым.

(«Сана олох» хаһыат, 1985с., № 15)

Бойбуой уордьаннаахтар

Кыһыл Сулус уордун
кавалера
Егор Андреевич ПОПОВ
(1918-1988 сс.)

Аба дойду сэриитин 2-с
степенэ уордьан кавалера
Василий Петрович
РЕШЕТНИКОВ
(1923-1995 сс.)

Кыһыл Сулус уордьан
кавалера
Николай Дмитриевич
СЛЕПЦОВ-ТУОБУЛААХАП
(1914-1964 СС.)

Аба дойду сэриитин 2-с
степенэ уордьан кавалера
Андрейан Семенович
СЛЕПЦОВ
(1916-1993 гг.)

ААСПЫТ КЭМ ТЫЙННААХ ТУОНУТА

Бахсы Толоонулар бийыл 83 хаарын түһэрбит, олох бары эрирдээх эндиэлэрин, кэрдиис үктэллэрин түөһүнэн тэлбит ытык кырдыабыс Прокопий Спиридонович Барашков оһорор. Прокопий Спиридонович төһө да саас баттаатар, билигин даҕаны илиитин үлэттэн араарбат сайынын моой оттуур, кыһынын быстах үлэлэри толорор. Ыччаттар, үөрэнээччилэр сэрии бэтэрээнин үгүстүк албан аат уруоктарыгар ынгыран көрсүлэллэр. Мин эмиз бу дьон-сэргэ мэлдьи ытыктыыр кырдыабын кэпсээнин үгүстүк истибитим. Прокопий Спиридонович Аба дойду Улуу сэриитигэр кыттыбытын туһунан бу курдук кэпсиир:

- 1942 сэл бэс үйиш 22 күнүгэр Чурапчыттан 702 буолан, сэригэ аттамыппыт. Урал таһынаабы биир куоракка ый кэригэ байыаннай үөрэниини баран бараммыт, 350 км сири сатыы айаннаан, инники кирбиигэ тийбиппит. Күнүһүн бумбалыыр буолан, түүнүн эрэ айанныырбыт. Аара өстөөх умалпыт кул-көмөр буолбут дэриэбинэлэрин харааста көрөрбүт. Ити курдук, уонча хонук айаннаан, Сталинградка тийбиппит.

Сэтгэний бйга тугуруктээһингэ түбэспилпит,
үс хонон баран кун кириитэ естөөх сыабын тоу
котен, атаакаба кириблпит. Өстөөхө ыкса кириэн
ытыалаһыы, ыстыыктаһыы буолла. Буулдылар

котлопкун, синизлбин сиритэ-тобута көтүүлэр. Онтон эмискэ суним ньир гынна. Түүн өйдөнөн, бинтиэкэбин сослутунан инним хоту сыылынным. Бэрт өр эрайданэн, турар таанкаба тиййдим. Танкист уолаттар наһыылканан медсанбакага тизэртилэр.

Прокопий Спиридонович бииргэ төрөөбүт быраата
З.П. Барашков кыргыны толоонуттан тэннүбэтэ.
Прокопий Спиридонович 1945 сыллаахха кыайы-хотуу
көтөллөнөн, төрөөбүт Бахсытыгар эргиллибитэ, буойун
түһүн элбэх быйобуой мэтээллэр киэргэтэллэр.

Биһилиг нэһилиэкпит үүнүүтэ-сайдыйта барыта ытык кырдыаҥас хараҕын ортотугар ааспыга. Проккопий Спиридонович 1930 сыллаахха нэһилиэккэ аан бастаан тэриллэбит «Хомустаах» дизэн табаарыстыбаҕа чилиэнинэн киирбитэ. Кулаагы эһиигэ, колхуостары тэрийиигэ, кэлин бөдөҥсүтүүгэ элбэх сыратын биэрбитэ. Аҕата Спиридон Федорович нэһилиэккэ туруу үлэһитинэн биллэрэ: сылга 994 үлэ күнүн аахсара. Кини кэпсээниттэн билиини кэлүөнэ дьон, биһилиг нэһилиэкпит ааспыт устуруайын билэбит, аҕа кэлүөнэ үтүө үгэстэригэр үөрэнэбит.

С. НИКИТИН.

(«Сага олох» хайхыат, 1985с. №15).

Хомуйзан оғорло Елена МАКАРИНСКАЯ.

Маарыкчаан ыччаттара

Ыччакка аналлаах сыһыары

Хаартыска дизайн - устуоруйа, ахтыы, өйдөбүл. Олох саамай сырдык түгүннэрин үйэтитэр. Дьиз кэргэн хаартыскалара архыып буолан, көлүөнэттэн көлүөнэҥэ салҕанар. Аныгы кэмгэ хас биридди бэлиэ түгэн хаартыска үйэтитиллэр. Сана дьыл, төрөөбүт күн, уруу малааһына уо.д.а. үөрүүлээх-көтүүлээх түгүннэри санатар хаартыскалары көрдөххө, ол кэмнэр өйгөр толору тиллэн кэллэр.

Кэнники кэмгэ үгүс эдэр дьон уобарастарын толкуйдаан, оностон, таннан, идэтибит фотографтары кэпсэтэн, анал фотозонаҥа түһэллэр. Чурапчы улууһугар бири биллэр-көстөр эдэр фотографынан Ньургуюна Беляева буолар. Кини бүгүнтү «Маарыкчаан ыччаттара» сыһыарыыга ыалдьыттыыр.

- **Үтүө күнүнэн, Ньургуюна! Аабааччыларбытыгар хантан сылдьаргы, ханнык идэни баһылаабыккын билиһиннэрэ түс эрэ.**

- Дөрөбө! Мин 1991 сыллаахха элбэх оҕолоох Беляевтар дьиз кэргэнгэ 4-с оҕонон күн сириг көрбүтүм. Чурапчы Түөтүтүтүн төрүтүтүтүн. Оҕо сааһым төрөөбүт Түөтүм апааһыгар ааспыта. Алын сүлүөх оҕуопаны

сабылынным.

- **Хас биридди фотограф хаартыскаҥа түһэрэр туспа истииллээх, көрүүлээх. Эн хайдах хаартыскаҥа түһэриңиһиматын (сьемка) ордоробунуй?**

- Киһи ылла да, хаартыскаҥа түһэрэн кириэн барбат. Киһиэхэ син-бири айылбаттан талаан уонна уопут наада дии саныбын. Сөпкө, таба көрүү дьиз бэйэтэ туспа дьобур. Ордук оҕолору түһэрэбин астынабын. Тоҕо дьизэххэ, кинилэр дьиннээх эмоцияны биэрэллэр.

- **Сакаас кириитэ дьыл кэмтүтүн тутулуктааҥа буолуо?**

- Онук. Сана дьыл кэмгэр сакаас күүскэ кириэр. Саас үксүгэр оҕуопла, дьыссаат выпускниктарыгар виньетка онорууга сакаас кириэрччи. Быйыл Улуу Кыайы 75 үбүлүүдүсх сылыгар анаан кинигэ таһаартаралларыгар дьиз кэргэн хаартыскаҥа түһэриңиз элбэх сакаас кирибитэ. Бастайааннай килийизиннэр баалларыттан олус үөрөбүн.

- **Фотозонанг идэтиһэтин хайдах толкуйдууҥун?**

- Идэтиһэрбин интэриниэт

Ньургуюна БЕЛЯЕВА: «Хаартыска олобу кэрэһэлиир»

бүтэрэр сылбар, 4-с кылааска оройуон киинигэр Чурапчыга үөрэнэ кирибитим. 2009 сыллаахха С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оҕуопатын үөрэнэн бүтэрбитим. Ол сайынгар сибээс уонна энергетика коллеһыгар кириэн үөрэммитим. «Почта сибээһин оператор» дизайн идэни баһылаан, 2011 сылтан Дьоккуускайдааҕы главпонтамга операторынан үлэтиһэбитим. 2017 сыл сааһыгар Чурапчы почтатыгар көһөн, дөйүдүбэр олохсуйдум.

- **Мин өйдүүбүнэн, оҕуоплаҥа үөрэнэ сылдьан эйигин Ньургуюн дизайн ыңыраллар этэ... Ааккын улартыһытын дуо?**

- Чугас дьонум таптаан, кыра эрдэхпиттэн Ньургуюн дизайн ыңыраллар.

- **Х а н а а н н ы т т а н хаартыска түһэриһитинэн дьарыктаммыккын дуо?**

- Бу ураты көрүү мизэх кыра эрдэхпиттэн баар эбит. Дьизин иһинээҥи чугас дьоммун куруутун хаартыскаҥа мин эрэ түһэрэр буоламмын, аны санаатахха, «семеиный фотограф» эбиһин. Ол интэриһим оҕоломмутум кэнниттэн өссө күүһүрбүтэ. Аан бастаан, наар оҕоһун уонна эдьиийим оҕотун араастаан тутуннаран түһэрэрим. Онтон кырачаан балтыбын түһэрэр буолбутум. Хаартыска дизайн олус интэриһинэй эйгэ.

- **Билигин сөбүлүүр дьарыккын сайыннаран, урбаанныт быһыытынан үлэтиһиң. Ол туһунан сырдатта түс эрэ.**

- 2018 сылга маннайгы зеркалаһый камерабын ылбытым. Биригэ төрөөбүт эдьиийим Ева дьону-сэргэни түһэрэр буол дьиз сүбэлээн, бастааҕы хардыларбар көмөлөспүтэ. 2018-2019 сылларга Чурапчытааҕы почтаҥа үлэли сылдьан, иллэн кэмгэр хаартыскаҥа түһэрэ дьиз сакаастарга барарым. Онтон кэлин үлэтиһтэн уурайан, хаартыскаҥа түһэриһинэн умсугуйан туран дьарыктанабын. Күүн чааһынай дьизини куортам-наһан, устуудууһа оностон, араас фотозоналары толкуйдаан, син бэркэ сабалаан испитим. Аны карантин мэтэйдээн, кулун тутар ыйга күһэллэн

ситимиттэн көрөн, онно олобуран оноробун эбэтэр харахтар ойуулаан көрөн толкуйдуубун. Сана дьыллааҕы локацияны онорорбор үксүгэр биригэ төрөөбүттүрүм көмөлөһөөччүлэр.

- **Сорох дьон, ордук кырдыаҥастар интэриниэткэ эрэ буолбакка, уопсайынан, дьон киһи көрүүтүгэр тус хаартыскаларын таһаарар куһаҥан дьизчилэр. Ону туюх дии саныгың?**

- Технология сайдан иһэр, маныаха олох укулаага эмиз улартыһар. Көлүөнэ көрүүтэ-истиитэ, быһыыта-майгыта улартыһар. Онтон куһаҥан буолар дизайн улаханник итэҕэйбэппин. Интэриниэт сайдыбыт үйэтигэр киһи барыта социальнай ситимгэ олорор.

- **Кэнники кэмгэ хаартысканы мээһэ бэчээттэһэллэр. Төлөпүөһү, көмүүтүгэр бэйэтигэр харайар буоллулар. Эн хаартыскалары бэчээттиһиң дуо?**

- Кырдык, урукку курдук, хас ый айы хаартыска бэчээттэтэр киһи аҕыйаабыт дии саныбын. Мин эмиз хаартысканы электроннай көрүүнүн харайабын. Хас сыры айы хаартыска бэчээттэтиэх буолабын да, куруутун табыллыбат (күлэр).

- **Түһэрбит хаартыскаларгың төһө тулсарабын? «Обработкалырга» ханна үөрэммиһиң?**

- Хаартысканы обработкалыыры барытын бэйэм интэриниэт ситимиттэн хасыһан үөрэммитим. Хаартыскалары «Лайтрум» дизайн бырагыраамаҥа тулсарабын.

- **Ханнык хаартыскаҥа түһэрэччилэр сэнээрэбин?**

- Уус Алдан Арыылааһыттан сылдьар Наталья Протопопованы холобур оностобун. Кэрэли дизайн эдэр ийэни уонна кыра оҕолору хаартыскаҥа түһэрэччилэри «Инстаграм»

- **Чурапчы улууһугар бири идэлээхтэргин кытары төһө билсэһиң?**

- Нэһилиэккэ хаартыскаҥа түһэрэччилэр хас да киһи баарын билэбин. Олортон бири

саастыылаахпыны Ангелина Яковлеваны олус чугастык алтыһабын.

- **Социальнай ситимгэ баар страницаҥа көрдөххө, сөптөөх аһылыгы (правильное питание) тутуһабын, устуорду өрө тутуһабын...**

- Устуорду уонна сөптөөх аһылыгы сэнээрэбин, төһө кыалларынан тутуһа сатыыбын. Дьарыктанарбар онлайн-марафоннарга кытыһабын, онук быдан интэриһинэй.

- **Карантин кэмгэр туһунан дьарыктанабын?**

-Бу карантин киһи илиитин-атаһын баайда. Кэлэ-бара, сүүр-көтө сылдьар киһибин, ол иһин дьизэ таах олорор дьикти баһай. Бириэмэбин туһалаахтык атаара сатыыбын. Билигин дьизбэр ону-маны онорбута-айбыта, тулпута-хаһыта буолабын. Джутотай сабынан арааһынай корзиналары онорбун.

- **Инники былааның?**

- Инники былааным - киһи. Мастан ойо быһан оноруу туһунан саас бизнес-былаан суруйан, хамыһыһа иннигэр көмүскэбитим. Ол түмүгүн кэтэһэбин. Көмө үл көрүлүннэбин, анал тиэхиникэлэри атылаһан, онон үлэтиһхпін баһарабын. Ол эрэри хаартыскаҥа ханнык да түгүнэ хаалларбаппын. Ситиһиннэрэ сылдьан, икки хайысханан үлэтиһ дьиз баҕа санаалаахпын.

- **«Сана олох» эдэр аабааччыларыгар туһу этиһиң этэй?**

- Санаттан сана билиилэри. Айан-тутан иһин, үлэтиһ-хамсаан, бири сиргэ олоруман, чөл олобу тутуһун. Билигин интэриниэткэ киһи сэрэгэбит информациятын барытын булар, арыһын да, барыта сурулла сылдьар. Киһи сатаабата дизайн - суох. Онтон барыта кыаллар, барыта табыллар. Баҕа эрэ санаа наада.

- **Хаартыскаҥа түһэриһинэн дьарыктанар эдэр урбаанныкка Ньургуюнаҥа үлэтигэр ситиһиһи, толкуйдаабыт былааннара туолалларыгар баһарабын! Кини үлэтин @likki_bei «Инстаграм» страницатыгар кириэн көрүүххүтүн сөп.**

Мань билэбит дуо?

Москва Кремлин билинни истизнэлэрэ уонна башнялара 1485-1495 сылларга тутуллубуттара. Ити улуукан архитектурнай историческай пааматынньык буолар. Истизнэтин уолсай улуна (башнялары кытта) – 2235 м.. Истизнэтин үрдүгэ (тиийигэр диэри) – 5-тэн 19 м. диэри, халыҥа – 3,5 – 6,5 м. диэри. Кремль 20 башнялаах (опортон бииһэ сылдыһар ааһаах) – Боровицкай, Водовозводнай (Свиблова), Благовещенскай, Тайницкай, Первай Безымяннай, Второй Безымяннай, Петровскай, Беклемишевскай (Москворецкай), Константиновскай, Есенинскэй, Набатнай, Царскай, Спасскай, Сенатскай, Никольскай, Угловой Арсенальнай, Средней Арсенальнай, Троицкай, Кутафья, Комендантскай, Оружейнай.

Киһи ытыыр былчархайдара күннэ ортотунан 7 куб.см харах уугун таһаараллар. Пенициллини айан онорбут Александр Флеминг харах уута – «көннөрү уу» буолбатаар аан бастаан болдомтотун уурбута. Харах уугун састаабыгар лизоцим диэн микробтары өлөрөр дьобурдаах вещество баар. 5-10 мүнүүтэ устатыгар харах уута бактериялары, ол иһигэр полиомикелит вирустун да, өлөрөр. Лизоцим харабы үчүгэйдик дезинфекциялыыр. Тулалыыр атмосферада тобус-топору микробтартан уйан уоргон ол иһин эмсэһэлээбэт. Харах уута киһи харабар эрэ баар буолбатах. Үргүлдьү ааһар ханаалынан ол уу тыһынар уорганнырга киирэн, мурун салыһаах бүрүөлэрин сипирдэллэр. Харах уугун кытта лизоцим мүнүүтэ киирсэн биһиги эбидиэн ылар салгыммытын ыраастыыр.

Шариковай уруучуканы 1938 сыллаахха Венгрияга айбыттара. Ону айан онорбут киһи араспааньыга – Биро диэн, дьэ ол иһин Европа дьонун сорох тылларыгар шариковай уруучуканы айбыт киһи аатынан – «Биро» диэн ааттыллар.

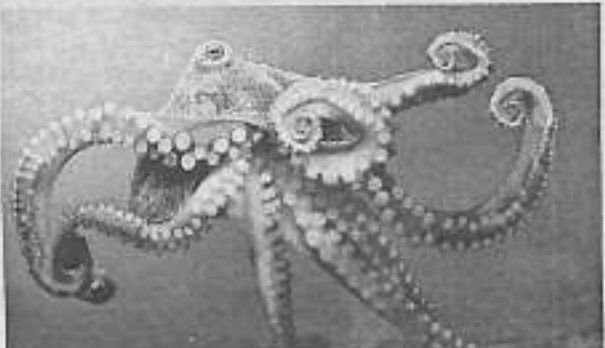

Чэй утах туһунан аан бастаан биһиги арабыт буолусун иннинээһи 2700 сыллаах суруйууларга ахтыллар. Чэйи Кытайга биһиги арабыт IV үйэтигэр үүннэрэр буолбуттара. IX үйэбэ Японияга уонна Корейга да үүннэрэн барбыттара. Арасыйыага чэйи 1638 сылтан ыла, Монголия Алтын-хана Михаил Федорович ыраахтаабыга түөрт буут чэй сэбирдэбин бэлэх ытыабыттан ыла, иһэр буолбуттара. Омух дойдолара Арасыйыага чэйи быыстала суох атыылыылларын туһунан дуоһабыры 1697 сыллаахха сностубуттара. Чэйи бастаан 1814 сыллаахха Никитскай ботаническай саадха опордубуттара, ол эрээри Крым кураанах субтропика үүнээйигэ табыгана суох этэ. Чэй умнаа 1847 сыллаахха Грузиягабы Озергускай опытной ыстаансыйага (билигин Махарадзе куорат) үчүгэйдик үүммүтэ. Чэй харанаба... сырдаан кестер дьобурдаах. Кырдык, ол сырдааһына олус мөлөх, киһи көннөрү

харабынан кыайан көрбөт. Ол эрээри үүнээйи төһө улаханньык сырдатарын көрөр аппарата баар.

Хармаан чаһытын аан бастаан Нюрнбергэ Петр Гале онорбута. Киһи 1500 сыллаахха бириэмэни кээмэйдииргэ аан бастаан балаһа бөдөн прибору онорон барбыта. Бу чаһылар ньолбуһах этилэр уонна «нюрнбергдаабы сымыйттар» диэн ааттаналлара. Чаһылар спиральнай куруһуналарын очмотообуга сибиинньэ түүтэ солбуйара. Алдьанымтыа уонна соһо чуолкайдик барбат, бастаагы чаһылар сүр ыарахан сыналаахтара.

Саамай улахан харахтаах осьминог буолар, харабын диаметра 40-50 см. тийэр.

Хотугу Америка собуруулуу-арбаа өттүнээһи кумах куйаарга дьикти кыылнаан – таас тиинэ баар. Бу олус сылбырда уонна кэлбит-барбыт кыылнаан 100 хонук устата ууну испэикэ сылдыһан сеп! Оннообор, биллэрин курдук, уута суох 30 хонук устата сылдыһан сөптөөх, тэбикэн да «ууга наадыбат» кыылчааны кытта күрэхтэхэр кыаҥа суох.

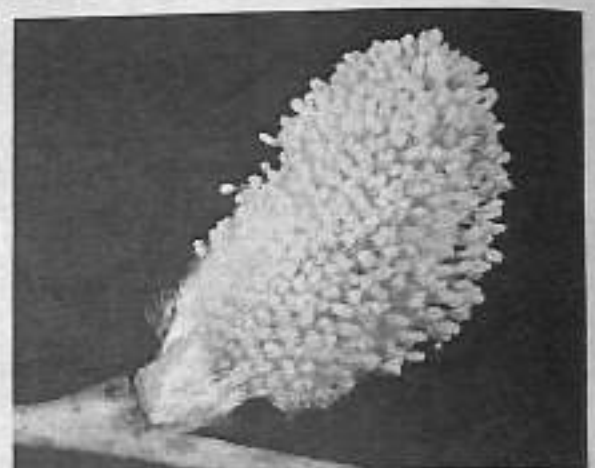

«Автомобиль» диэн термин 1769 сыллаахха, бастаагы автомобиллар үөскөөхтөрүн быдан иннинэ, олохтоммута, Франция механика Куньо айбыт, паровой хамсатаа-чылаах бөйүтэ хаамар таһааһа массынната итинник ааттаммыта. Массына үс туюнна кэринэ ыйааһыннаабы, оттон хамсатаа-чыла баара-суоҥа икки ат күүһэ күүстээбэ, онон саамай түргэник бардарына чааска 4 км. барара. 1882 сыллаахха нуучча инженердэрэ – Путилов уонна Хлобса – бензининэн барар массыынаны айбыттара, ону эмиз автомобиль диэн ааттаабыттара. Ньэмэс механиктара Бенц уонна Даймлер онорбут массыыналар «мотуордаах ат», «кыраһыын хамсатаа-чылаах кабриолет», «бөйүтэ хаамар массыына» диэн ааттаахтара. «Автомобиль» диэн тыл аан дойдуга 1894 сылтан ыла, Париж-Руан шоссетыгар норуоттар икки ардыларынаагы автомобилынан бастаагы күрэхтэһии буолбутун кэннэ туттуллар буолбута. Манна

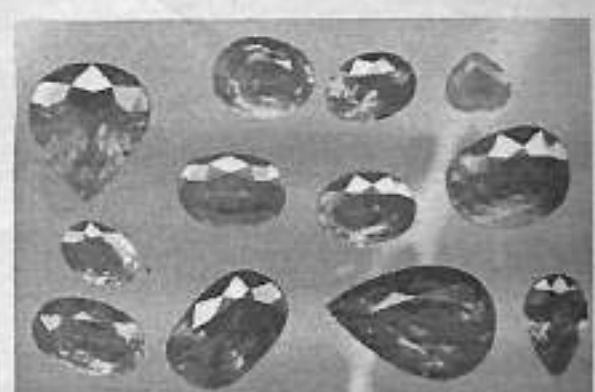
таарыйа эттэххэ, очмотообуга очотуллубут саамай түргэник айаанааһын рекорда чааска 20 км. этэ.

Доруобай улахан киһи биір күн устата быһа хонор 20000 хаамыһыны, сыл устатыгар – 7 мөлүйөһнө тийэ, 70 сыл устатыгар – 500 мөлүйөһнө тийэ сыһа хаамыһы онорор. Онон буоллабына, киһи бэйэтин олорун устатыгар сир шарын экваторынан 9 төгүл эргийиз биітэр Сиртан Ыйга диэри ыраабы барыа этэ.

Киһи үксэ Саха сирин бастаагы сибэкситинэн ньуругуну ааттыыр. Дьинэр, үөт талах муус устар Ыйга сибэксилэр. Ол сибэккитэ кылабачыгас түү буолар.

Алмаас кэнниттэн иккис мизстэни кытаанаһынан корунд диэн минерал ылар. Ол да гынаар, алмаастаабыр 150 төгүл кэбирэх.

Сэбиэскэй устуорт устуоруйатыгар саамай бастаагы кыһыл көмүс мэтээли Кыһынны олимпийскай ооньууларга 1956 сыллаахха тохсунньу 28 күнүгэр 10 км сиргэ хайыһарынан сүүрэн Л.Козырева (Баранова) ылбыта.

Олимпийскай ооньуулар устуоруйаларын бүтүнүүтүн Тухары саамай кырдыаһас кыттааччыларынан австрийскай генерал Артур Фон Тонграц уонна швед Оскар Сван буолаллар. Генерал 72 саастаах сылдьан, 1936 сыллаагы Олимпиадага ат устуордугар кыттыбыта. Швед 74-с сааһыгар сылдьан, 1920-с сыллаагы Олимпиадага күрэхтэһэн, «Сүүрэн иһэр табаны» ытыыга оннообор үрүк көмүс мэтээли ылбыта.

«Эһин дьикти чэхчылар» кинигэтэн. Сыһыарыһыны бэлэмнээтэ Марфа ПЕТРОВА.

— К 75-ЛЕТИЮ ВОВ —

Судьба солдата

Это было примерно в 1967 г. Вся наша родова была взбудоражена новостью, что брату Косте в военкомате вручили орден отца Афанасия Прокопьева. Это был орден "Красной Звезды", которым во время войны он был награжден. Насколько я помню больше никаких сопроводительных документов не было. Считалось что наш дядя погиб во время боев на Курской дуге. Старшая сестра Зоя всегда рассказывала, что "черное письмо" о гибели Афанасия, хотя было получено, когда жили в Эльдикине в 1943 году, но письма от него шли до конца войны. Все эти письма, фотографии и другие семейные документы в Эльдикине хранились в амбаре рядом с которым, стояло большое дерево. Однажды в это дерево во время грозы попала молния и от него сгорел амбар. Зоя до конца жизни часто вспоминала этот нелепый случай, пишавший нас истории семьи.

А вслед за этим орденом пришло письмо из Венгрии. Я хорошо помню красиво напечатанное двухстороннее письмо. Письмо это было с одной стороны напечатано по венгерски, а с другой по русски за подписью венгерского майора, работника военкомата. В ней говорилось что младший сержант Прокопьев А. К. погиб и похоронен 02.01.1945г. в пригороде Будапешта в селе Кобанья. Эти документы и орден семья брата в городской суете не сохранили.

Вот эти факты всегда время от времени приводили меня к вопросам, а все так ли и как воевал дядя, за какой ратный поступок был награжден орденом, где все так ли погиб? И вот в последние годы в интернете начали выкладывать данные, документы об участниках ВОВ. И вот по обнаруженным фактам решил рассказать о судьбе дяди Афанасия Прокопьева. Не менее трагична судьба членов его семьи, по которым прошла отражение этой войны.

Прокопьевых было пятеро братьев: Афанасий 1, Ефим, Лев, Афанасий 2 и Гаврил. Афанасий 1 и Гаврил умерли до войны. Вот что написал в своих воспоминаниях земляк, родственник, участник войны кавалер ордена "Солдатская слава" М. Климов.

Когда жизнь вроде стала налаживаться грянула Отечественная война. Афанасий был призван в августе 1941 года. Известно по рассказам земляков, он со многими попал в кавалерийский корпус генерала Белова, который был укомплектован сибиряками умеющими обращаться.

Афанасий с первого дня призыва служил вместе с другом Н. И. Дидором, с которым вместе призывались. Они были участниками всех яростных боев в Подмосковье, которые вел корпус Белова.

Из истории корпуса: Корпус был переброшен на оборону Москвы по личному приказу Сталина и за несколько дней корпус совершил 500 километровый переход под Москву по зимнему ходу. С ноября 1941 года - принимал участие в битве под Москвой на Западном фронте. Заслуги корпуса и его командира в Московской битве трудно назвать иначе, как исключительные. Практически в одиночку части корпуса отбили удар основных сил 2-й танковой группы Гудериана на Москву с юга под Каширой. За отличие в оборонительных сражениях летом и осенью 1941 года, 26 ноября 1941 года корпус был удостоен звания гвардейского, став 1-м гвардейским кавалерийским корпусом.

Тут приведу слова тогдашнего начальника штаба Западного фронта В. Д. Соколовского: "Поспешный отход врага на юг превратился в бегство. Несмотря на стражайший приказ генерала Гудериана, гитлеровцы массами бросали свои танки, боевую технику, артиллерию, снаряжение и имущество, в частях противника часто возникала паника. Преследовавшие противника советские войска захватывали большие трофеи, все дороги были усеяны трупами немецких офицеров и солдат. Такое был результат внезапного для врага контрудара группы войск генерала Белова под Каширой. В период 27 ноября — 7 декабря войска группы не только остановили наступление немецко-фашистских войск на Москву с юга, но нанесли им жестокое поражение и отбросили к Веневу. Прорыв немецкой 2-й танковой армии к Кашире был ликвидирован, и гитлеровский план сокрушить танковые клещи к востоку от Москвы полностью был опровергнут на юге так же, как и на севере. Оперативная обстановка на левом крыле Западного фронта сразу изменилась в нашу пользу".

Н. И. Дидоров после возвращения с войны, обосновался в селе Орга. Он участник парада Победы в 1945 году в конном строю проехался по Красной

площади. Когда сестра Клава переехала туда работать, он специально встретился с ней, чтобы поговорить про Афанасия. По его рассказам, он в 1942 г. потерял Афанасия после одного из яростных боев. После боя он как мог искал друга и не найдя его уединившись один горько оплакивал друга. Он считал, что Афанасий погиб тогда. Так они расстались, и это сходит с письмом Афанасия отрывок из которого выше приводил М. Климов. Можно сделать вывод раненый в том бою Афанасий попал в госпиталь в Тамбовскую область.

После госпиталя где его бросала цепь под военная судьба неизвестно. По информации М. Климова, он был награжден медалью "За отвагу". Ясно одно, что в это время он находился в действующей армии.

И вот в интернете сохранился орден, я нашел интересные факты про боевой путь Афанасия Прокопьева. Среди награжденных орденом "Красной звезды" нашел награжденный лист на него:

с поощрениями. Далее обратимся к воспоминаниям Д. Климова.

Из этого наградного листа видно, что он заполнен в боевых напряженных условиях в разгар начала знаменитой битвы при Курской дуге. Форма бланка выполнено карандашом. Тут главное бросается в глаза что лист заполнен в два "захода" разными чернилами. В начале более темными чернилами были заполнены известные сведения из листа учета по вероятности, а потом после уточнения остальные. Это если разобраться по порядку, учитывая боевую обстановку, в момент заполнения получается: пункт 4 национальность. Указан русский. Но это объяснимо, ф.и.о. все по русски. Пункт 7 участие в боях. Указано с 20.2.1942 г. Видно, что эта дата дописана потом. Я думаю писарь поставил просто дату прибытия в данную воинскую часть. Из этого можно сделать вывод что Афанасий попал сюда при перераспределении после ранения, полученного во время службы в корпусе генерала Белова. Пункт 8 имеет ли ранения. Мы тут видим, что здесь тоже дописано потом. Пункт 10 каким РВК призван. Здесь неправильная переадресация, непривычного для русского слова Чугагинский.

Пункт без № Представляется к правительственной награде орденом "Красное знамя" тоже дооформлен потом. И вот смотрим пункт без № Краткое, конкретное изложение личного боевого подвига или заслуги. Видим что орденом "Красное знамя" заполнено при дооформлении.

Как видно из наградного листа, Афанасий Прокопьев 4 июля 1943 г. совершил достойный настоящего воина подвиг. Оставаясь один уничтожить в одном бою столько гитлеровцев и остаться в живых, думаю, мало кому удавалось за всю историю войны. Командование за очевидный подвиг в начале видать подготовили канву наградного листа, а потом определившись, представили к достойной награде орденом "Красное знамя". Интересно что наградной лист был заполнен как ходатайство от командира, а он принял решение наградить орденом "Красная звезда". Это видно с копии обратной стороны наградного листа. Из каких то соображений командир не стал морочиться с ходатайством на имя вышестоящего командования. А орден "Красная звезда", по моему, в те времена был потолок которым мог наградить командир дивизии от имени Президиума Верховного Совета СССР.

Это было начало Великой Курской битвы, которое считается началось с 5 июля 1943 г. 210 стрелковый полк подполковника Воронина находился на самом остром битвы в районе села Бутыло. Это недалеко от села Прохоровка, где прошли самые кровопролитные танковые сражения в истории человечества. Там и совершил свой солдатский подвиг Афанасий.

Бои шли беспрерывно ровно месяц. И вот 3 августа 1943 г. началась Белгородско-Харьковская наступательная операция "Румянец". Посмотрим дальше журнал боевых действий полка в начале этой операции.

В этом списке погибших под №24 числится А. Прокопьев, как убитый 3 августа 1943 г. Можно только представить как он оказался в этом списке в неразберихе во время этих жестоких боев. Вот откуда пришло "черное письмо" на родину. Так и не довелось получить своего ордена Афанасию. Думаю поэтому, как память, был отправлен орден через много лет сыну.

И сегодня имя А. Прокопьева числится (данные 2014 года) среди 1394 воинов захороненных в Белгородской обл в

Яковлевском районе в селе Бутыло в братской могиле №5 под номером 976.

Если присмотреться на фотографию памятника, вроде там есть списки захороненных. Так что имя Афанасия наверняка вытесано там среди однополчан.

Права была сестра Зоя все твердившая, что письма от него шли до 1945 года. Наперекор всему и здесь Афанасий остался жив. Это подтверждается документами Харьковского пересыльного пункта от 13 ноября 1944 года.

Здесь в списках под №47 мы видим, что А. Прокопьев направлен на действующую часть. Если учитывать что в пересыльные пункты обычно попадают с госпиталей то можно предположить, что Афанасий попал сюда после лечения ранения. С тех пор, прошло больше года. Еще одно интересно то, что его воинское звание указано "ефрейтор". Но ведь он "погиб" на Курской дуге. Таким образом, я могу опять же только предположить что Афанасий все таки был только ранен под Бутыло, а его посчитали погибшим, как часто бывало на войне.

В пересыльный пункт города Харькова в ноябре 1944 г. ефрейтор А. Прокопьев мог попасть после очередного ранения. А где то ему присвоили же это звание. В госпиталях как известно звания не присваивают. Опять же мое предположение что Афанасий после Курской дуги успел где-то повоювать, где за отличие ему присвоили очередное воинское звание.

Проследившая дальше по интернету боевой путь Афанасия, найдены следующие документы:

И опять список безвозвратных потерь. В этом списке погибших и похороненных под Будапештом, А. Прокопьев числится под №194.

Из этих данных видно, что в последние дни Афанасий воевал в личном составе 1057 стрелкового полка, 297 Славяно-Кировоградской стрелковой дивизии, 2-го Украинского фронта.

Из этих документов видно, что командир отделения, младший сержант А. Прокопьев погиб при штурме г. Будапешт 2 января 1945 года. В одном месте в дополнительных сведениях указано подробно первичное место захоронения:

Венгрия, варм. Пешт-Пилис-Шолт-Кишун, с. Кабанья, юго-восточная окраина.

Тут я привел все документы касающиеся гибели и захоронения Афанасия. Может кто нибудь из многочисленных родственников решится когда-нибудь посетит его могилу.

А теперь кратко что представляла Будапештская операция 1944-45 г.

В ходе Будапештской операции 26 декабря 1944 г. войска 2-го Украинского фронта под началом маршала Р. Я. Малиновского и 3-го Украинского фронта маршала Ф.И. Толбухина окружили столицу Венгрии. Вражескому гарнизону предложили капитулировать, но ультиматум был отвергнут, и парламентеры убиты. После этого началось длительное и ожесточенное сражение за венгерскую столицу. Из взятых войсками Красной Армии столиц Европы Будапешт занял первое место по длительности уличных боев. Это было связано с тяжелой оперативной обстановкой на внешнем кольце окружения, где германское командование неоднократно пыталось пробить кольцо окружения, используя крупные подвижные бронетанковые соединения. Кроме того, советское командование, желая сохранить памятники архитектуры и не причинять городу сильных разрушений, избегало применять тяжелую артиллерию и штурмовую авиацию, что затягивало ход боевых действий.

Войска 2-го и 3-го Украинских фронтов освободили центральные районы Венгрии и её столицу — Будапешт, окружена и уничтожена 188-тысячная группировка врага, выведена из войны Венгрия.

За 108 суток войска 2-го и 3-го Украинских фронтов разгромили 56 дивизий и бригад врага. Заставив Гитлера перебросить в Венгрию с центрального участка Восточного фронта 37 дивизий, битва за Будапешт облекла продвижение советских войск на западном направлении.

Тут надо отметить, что нашими войсками было предпринято три попытки штурмом взять Будапешт, а увенчалась успехом только четвертая.

Далее приведу несколько листов журнала боевых действий 297 стрелковой дивизии в дни гибели Афанасия.

На основании этих документов, можно делать следующие выводы: военный путь А. Прокопьева начался в Подмосковье осенью 1941 г. и завершился его гибелью под Будапештом в январе 1945 г. Он участник трех великих битв Великой Отечественной

войны. Что интересно, части в которых он служил, оказывались на самом остром тех событий:

МОСКОВСКАЯ БИТВА

Московская битва — стратегическое сражение в Великой Отечественной войне, продолжавшееся с 30 сентября 1941 по 20 апреля 1942 года на московском направлении. К началу января 1942 года враг был отброшен от Москвы на 100-250 км. Советские войска освободили Калинин и Калугу, непосредственная угроза Москве была устранена. Это было первое крупное поражение гитлеровцев во Второй мировой войне, означавшее полный крах плана «молниеносной войны».

Афанасий воевал в рядах кавалерийского корпуса генерала Белова, который начинал контрнаступление всей Советской армии по Каширой. Был ранен.

КУРСКАЯ БИТВА

Курская битва — стратегическое сражение в Великой Отечественной войне, продолжалась 50 дней, с 5 июля по 23 августа 1943 года. Операция разделяется на три части: Курскую оборонительную операцию (5-12 июля); Орловскую наступательную операцию (12 июля-18 августа), Белгородско-Харьковскую наступательную операцию (3-23 августа). 12 июля началось контрнаступление советских войск. 5 августа советские войска освободили города Орел и Белгород. Вечером 5 августа в честь этого крупного успеха, в Москве впервые за два года войны был дан победный салют.

Находился в первых рядах войск начинавших Белгородско-Харьковскую наступательную операцию недалеко от станции Прохоровка. Награжден орденом "Красная звезда" за беспрецедентный воинский подвиг. По всей вероятности был тяжело ранен.

БУДАПЕШТСКАЯ ОПЕРАЦИЯ

Будапештская операция — стратегическая наступательная операция советских войск в ходе Великой Отечественной войны, проведенная 29 октября 1944 — 13 февраля 1945 года войсками Второго Украинского фронта и частью сил Третьего Украинского фронта с целью овладения Будапештом и вывода Венгрии из войны. Военно-политическими итогами Будапештской операции стало поражение немецкой группы армий «Юг», овладение Будапештом, вывод Венгрии из войны; были созданы благоприятные условия для наступления в Чехословакии и на венском направлении. Указом Президиума Верховного Совета СССР от 9 июня 1945 года была учреждена медаль «За взятие Будапешта».

Его дивизия в этих боях опять же находилась в самом центре наступающих войск.

Белым пятном в боевом пути Афанасия остаются промежутки: с осени 1942 г. по февраль 1943 г. и большой промежуток с августа 1943 г. по ноябрь 1944 г. Учитывая, что он лечения проходил в прифронтовых госпиталях надо полагать что в эти промежутки после выздоровления он все равно находился в действующей армии. В эти времена через какие передышки горнила войны он проходил неизвестно.

Теперь мы знаем часть доблестного боевого пути нашей дедушки, прадедушки, дяди А. Прокопьева и с благодарностью склоняем голову за его ратный подвиг.

Война хоть и шла далеко, но тяжелым ударом прокатилась по семье Афанасия. Вот как писал об этом кратко М. Климов:

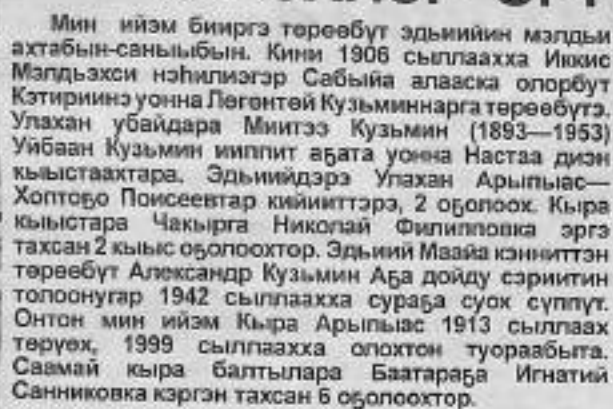
110 лет прошло со дня рождения Афанасия. 75 лет прошло со дня героической гибели Афанасия и окончания Великой Отечественной Войны. Но жизнь Афанасия продолжают сын Семен, которому уже за 90 лет, внуки: Светлана, Дмитрий, Максим, Анастасия, Вадим, Ефим и многочисленные правнуки, правнучки, племянники, племянницы. Сегодня у Афанасия есть и праправнуки и праправнучки.

У нас сохранились только две групповые фотографии где присутствует Афанасий.

В Хаяхсьте возле памятника павшим воинам. Памятник построил по своему проекту всеобщей помощью населения и своих детей в 1950 г. Е. Прокопьев. В списках погибших братья Прокопьевы Лев и Афанасий. Здесь Афанасий вписан как погибший в 1943г. Лев погиб под Харьковом в 1944 году. Данных по нему в интернете пока нет.

Николай Ефимович ПРОКОПЬЕВ.

СҮРЭХПЭР ӨРҮҮ МАХТАЛЛААХ СЫЛДБААБЫН

тэнгэ үлэлзэбитэ, дохуот аахсан уолун
улаатыннарбыта. Ол юмнэргэ бурдуу
баайылыгар күнгэ 2—3 нурманы
толорон, атын да үлэлзэргэ кыйа-
хото туттан, маннайлы „Стахановец“
аатын ылбыта. Убаастаан, юэн туттан
„Испирдизнэл Маайа“ дигн ааттанар
буолбута. Уолун Дьокуускайга бураалтыр
үөрөбэр үөрэттэрибтэ. Бэйэтэ дьонугар—
убайыгар, быраатыгар, балтыгар өйөнөн
олорбута.

Кизэс бугаалтыр идэтин бүтэрэн, сэрим эрэ инини, Уус-Алданна ананан үлэпээбитэ. Маннайгы хомуурга бабисэхэ тулпута. Ийэтин көрсөөрү, сатыы кэлбитэ— күндү киһитин сүөһү көрдөрө (от сиң) Намга

ыппыт кэмнэре буолан хаалбыта. Онон
 көрсөбүккэ эрэ уоттаах сэриигэ аттамыта.
 Буйуун уолуттан ийитигэр сурук даҕаны,
 сурах даҕаны кэлбэтэ, сураҕа суох сүппүт
 курдуга... Маайа өргө дьэри кэтээр этэ.
 Кэниги сураһан билбилпит – бааһыран,
 гоститалыга сытан 1942 сыллаахха өлбүт
 дьэн буолбута.

Кыра усла Алексей Мугудайтан аймахтарын кытары хоту кеһерүүгэ баран балыкка сылдыһыпта. Онно тоһон-хатан, тымныһан күөмэйэ ыалдыр, куһабаныйк сангарар буолбут. Кеһерүүлүттэн кэлээт, ийэтигэр Малдээхсигэ кэлэн колхуосу төһүү үлэһитэ буолбута. Мугудайтан Анна Казокова диэн кыһылы кэргэн ылан 2 уол, 6 олохсуммуттара. Ол эрэри кыһынны тымныыга бортосой массыына үрдүгэр айланнан, астмаҥа көбөн, ийэтэ өлөрү ыарыһытыгар сытабына. 3—4 ый тийибээх өлөн хаалбыта. Уопаттара Амманан. Кэбээйинэн олороллор, 2-лии, 3-түү олохсуктор.

Мин Эдийн Мазайага оёо буулбутум – тулунан остуоруйа. Адам Александар Кузьмич Пестерев 1946 сыллаахха төннөн кэлбитэ. Онуоха дизри ийэм хосоньугар сытан, кененан эдийийим хосоньугар кирибиппин. Эдийийдээх ийэм биирэ алтыһан, өйөһөн олорбуттара. Сүрдээх айылээх этилэр. Мин икки "ийэлэнэн" оёо савһым аастыта. Эдийийим куруук батыһыннара сылдьан үлэбэ үөрэтэрэ, субэлиирэ-такайара Анаас үлэни бастыһа

сатыр булбутум. Кизиз тымтык тутарым,
сүлү нолуомун ыраастарым. Сохсо
сэлбийэн бизрбитин ыкса күпүңиз дизри
нерерум.

Эдийнхийм мингин магнайлаан татас сал
агылахан, тиктарн уураа. Маннайгы
хары чаныгын, бэлсисэйтэ ылан бизрбитэ.
Учуулт эбэтэр эмчит бусуоохгун бабарары.
50 сааһыгар бизнсийэзэ тахсыбыта,
доруубуйата кэбирээбитэ. Бизнсийэтэ 13
солкусбай этэ. Кэлин оркуулаа суулар-
сотор, харабыллыр үлэзэ хара өлүөр
дизри сылдыбыта. Эдэр сааһыттан
бэйтин харыстаммакка үлэлээбит, сэрин
нар сылпарыгар куустэрин-кыхагарын
түмүттэртэн биридэстэрэ этэ. Эдийнхийм
бараксан 58 сааһыгар күн сириттэн
басбыта.

Минь эмчит идэтигэр үерэнэ киирбиллээр
улаханньм үербүгэ. Ылалдын бэргээн да
сытан, үерэбин бырагдан, төннөн тахсыг
дизн ынгыртарбатага. Көмүллүүтүгэр
биирдэ биллэрбиттэр. Күндү кишибэр
хуру да туһалаабатым, итии хоойбор
хорлоллотум дин хомойобун. Арай
үгүсбүн эргийэн, 25 сыл устата 2—3 сыл
буула-буула кырааскалаан, ахтан-санаан
ааһабын, сүрэхлэр өрүү махталлаах
сылдыабын.

Кызына Александра ПЕСТЕРЕВА
ЕРМОЛАЕВА, доруубуйа харыстабылын
туйгуна, Чурапчы улуухун Бочуоттаа
Бэтэрээнэ

— КЭПСИЭХПИН БАҒАРАБЫН —

Үлэни өрө туппут ытык киһибит

Одылуун нэһилиэгэ олоххо санаһы киллэритининэн, үгүс үлэһит дьонунан ааспыт үйэ ортотуттан оройуонна да, өрөспүүбүлүкэбэ да кизиник биллибитэ. Кинилэртэн биридэстэринэн нэһилиэк ытык кырдыабаһа, үлэ уонна тыһыл бэтэрээнэ, нэһилиэк бочуготтаах олохтооро 90 сааһын томточчу туолбут Николай Егорович Яковлев буолар. Кини 1930 сыллаахха муус устар 20 күнүгэр Одылуун нэһилиэгэр күн сириҥ көрбүтэ. Ийэтэ 3 саастаабыр өлөн, анаардас абаба иитиллэн улааппыта. Абаба, сэрйи сылларыгар үлэ фронун кыттыылааба, кэлин иккитэ кэргэннэнэн 12 олоһоммуттарыттан, соботох Нукулайа эрэ ордон киһи-хара буолбута. Обо сааһа, эмиз кэлүөнэ дьонун курдук, сут-кураан, сэрйи ыарахан сылларыгар ааспыта. Саһыл Уйалаахха сана аһыллыбыт начаалынай оскуолаба үөрэнэн үс эрэ кылааһы бүтүрбитэ. Салпыы үөрэнэр кыах кыйаан бэриллибэтэбэ. Дьонуйа оонньуур-көрүлүүр сааһыгар фронтна барыт дьону солбууан, күнү-түүнү аахсыбат, сынныалан дизн көрүлүбүт үлэ үһүгэр түспүтэ. Ол сыралаах үлэтэ сыаналанан, 1946 сыллаахха Аба дойдун Улуу сэрйитин сылларыгар килбизиннээх үлэтин иһин, Сталин төбөлөөх мэтээлинэн наҕараадаланан – бастаы улахан уонна саамай күндү наҕараадатын туппуга.

Николай Егорович – эдэртгэн тизхынхэбэ дьаһаас, мындыр толкуйдаах, санаатан сананы айар-тугар дьосурдаах, тухстан да иннэн турбат киһи. Ол да иһин кинини колхуосун салалтата Дьоксуоскайга 3 ыйдаах локомобиль машининиэн куурутугар үөрэттэрэн, оройуон бастакы электромонтердарыттан, машинистарыттан биирдэстэрэ буолбута, Очолорго 25 ат күүнэ күүстээх локомобиль дэриэбинэбэ тизхынхэбэ сайдыытын чыпчаала этэ. Кини онно уоту эрэ бизиринэн мумурдаммакка, уот кууһун колхуос бары үлэлэригэр: бурдук тардар мизлинсэбэ, тутуу маһын хайыттарар пилорамаба, оттук маһы эрбэтэр циркулярга туһанар ньыманы тобулбута. Ол курдук, барытын биер локомобильга транспортер нөүгө холбооһуну толкуйдаан, биер идэлээбэ А.А. Седалищев Уус Оппуонньальнын айан, танан үлэлэппиттэрэ. Бу сана арайыыта, ситиһиитэ өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн бастын уопут буолан кизиник тарбаамыта, араас нэһилиэктэртэн, оройуоннартан кэлэн көрөн, үөрэтэн бараллара. Салгыы 1960-нус сылтан эмиз толкуйдаан, бэйэлэрэ уларытан эргэ тыраахтар мотусуранан дизель ыстаансыыаһын онорон үлэлэппиттэрэ.

Николай Егорович Чурапчыга МТС-ка кэзэхтэн үерэнэн тырахтарыыс идэтин баһылаан колхозуска араас үлэбэ барыгыгар сылдыбыта. 1965 сыллааха колхозуонун барыскадээтлэп Е.С. Николаев хөрдөһүүтүн ылыннан үрдүк үүнүү эвентуон салалгааччылынан ананымта уонна пенсияба барыар диэри 20 сыл устата бэринилээхтик, үрдүк таһаарылыахтык үлэлээбитэ. Кини сайайар сыллаларыгар Одьулуун учаастага оройуон бары колхозтарын, ону ааһан атын оройуон колхозтарын сортовой сизмэнэн хааччылар хаһаайыстыба буолан, бурдугу ыһааччылары сизмэ бурдугунаан хааччылан, "Южис Украинанан" ааттана сылдыбыта. Кыһынары, сайыннары эриччи 1500-кэзэ гектар изинээх бааһынага үлөһүллэрэ: кыһынн балбаах таһыта, сааһын хаар тигтэриитэ, онтон бааһына кууруута, сиик саатарыытыттан садалаан, быһдыаһыктаах күннэр буопаллара. Ыһыы изиниттэн сайынны өттүгэр паарданар бааһыналары хорутуу, сайын устата 2-3 төгүл сыыс отутарааһын, атырдыах ыйын инниттэн хомуурга бэлэмнэнэн, комбайн өрөмүөннээһинэ, хомуур, онтон сир толугор диэри күһүнүгү хорутуу. Ити курдук, сылы эриччи бааһынаттан тахсыбакка үлэлииллэрэ. Манна дабылдыаһыктаах күннэргэ элэ онорумтуотун үрдэтэр, ирдэнэр агрономическай йолдохтору тутуһар инниттэн бааһынага хаары атоктаан чингэтэр ньыманы булбулут, үс катосу биирдин итэртэ олордон, биир барыыга 7 мизэртэ кэтиттээри

тэлээрэй. Онтон жилийнэишгэ бааһына буора тахсар буолан, хаары эрдэ уулларар, онтон каток хаары чинэтэр уонна тибини мунньар буолан сиий элбэди тутар.” – диэн ахтар Николай Егорович. Ол мэхтиэтинэн бааһынаттан VIII пяталетка сылларыгар гектаран, оротунан, 7-8 сэнтинизэр, IX пяталетка сылларыгар, оротунан, 11-12 сэнтинизэр соргой сизмэ туруктаах үүнүүтүн ылбыттара. Сорох дьыл ыскаптааттарга бурдук баппакка, ыксан, хаһытаппытынан, ыаллар олбуордарыгар кутуталы, сылдыбыт түгэннэрэ эмиэ баар. Онтон 1976 сыллааха X пяталетка бастаы сылыгар гектар ахсыттан 16 сэнтинизэр үүнүүн хомуйан оройуон рекордсмен – чөмгүтүн звенота ааты ылбыттара. Одьулуун бурдугу үүннэрээнчилэрэ 60-70-нэ сылларга оройуон, өрөстүүбүлүкэ үрдүнэн үгүстүк ынырыы таһааран үлэпэбиттэрин, биэр идэлээхтэрин көүлэпэбиттэрин, кыаһыга кынаттаабыттарын туһунан ол сыллардаагы оройуон уонна өрөстүүбүлүкэ хаһыаттара кэрэһэллэлэр.

Бу звено чиглэлтэрин, колхоз, отделение салалтгаларын, исписалиистэрин сыралаах уонна түмсүүлээх үлэлэрин түмүгэр үгүс киһи чигэскэ-бонуска тиксибитэ. Ол курдук, агроном С.В. Кочеткова уонна отделение механига, кэлин управляющайа С.Х. Матвеев «Бочуот Знага» уордуннарыннан наһараадалааммытара, 4 киһи «ССРС тыа хаһаайыстыбатын социалистическай куоталаһымын туйгуна» бочуоттаах ааты сүлүттэрэ, элбэх механизатор Саха АССР Верхневой Сэбиэтин Президиумун Бочуотунан грамоталарынан, «Социалистическай куоталаһы кымыһылаабыт», «Ляйлипка удаарынныыга» анал бөлүгэлэринэн наһараадалааммытара.

Николай Егорович 1964 сыллааха коммунистическэй үлс удаарыныктарын III өрөстүүбүлүктэтиги слетугар дэлэгэтинэн таһыллан кыттыны ылбыта уонна "Саха АССР тыа хайаһыстыбатын үтүөлүк механизатора бочуоттаах аат дастабырынан"атын, бэлэтин тутан, үөрэн-көтөн кэлбитэ. Онтон салпын 1971 сыллааха «Бочуот Знага», 1974 сыллааха «Октябрьская революция» уорданныраһан наһараадаланан, үлс үөрүүтүн, дыолун билбитэ. Маны таһынан иһин дойдутун тулугар өр сыллаах үрдүк таһаарыылаах үлэтин «В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сылын көрсө килбизиннээх үлэтин ийик», «Үлс бэтэрээнэ» мэтээллэр, "IX пятилетка удаарыныгыга", "Социалистическэй куоталаһыны «айыылааба» бэлэглэр, үгүс ахсааннаах Бочуотунай грамоталар туоһулууллар. Заенонан бастаабыт сылларыгар бастаан колхуос салалтата эргэ, кыйыл газыгы пуонда быһытынан бизрбиттэрин өр сүүрдэн абырааммытын махтана, кэлин оройуонтан «Запорожец», «Москвич» массыына пуондаларын (байан харчыгар атыыланан ылаһын) анаабыттарын, тоғус оёотун иитэргэн ордорон, ылар үбс суох буолан, атын үлэһиттэргэ бизрбитин астына саныыр.

Үлэлзэн кэлбит сылгарын тухарь Николай Егорович механизатордары кыяхтарынан аттаран туруорууга, идэрхэин үрдэтииг таһаарылаахтык үлэлэспит, эдэр механизатордары үлэтин баай устутунан уһуйбут, үгүс көлүгүнэ механизатордары китэн таһаарсыбыт ыткытанар наһаабыннык, аба табаарыс буолар. Мин үөрөхпин бүтэрэн кэлэн, шенилийн үс сыл бииргэ үлэлээбитим. Очолорго минн үрдүк үүнүү эвентугар наһаабыннык быһыытынан сылдыара. Сүрдээх холку, хайа да уустук балаһыанньага ыгылайбака, сөптөөх баһаарыны ылар, тизхинык сазхаппанытын уолаттарга көмөлөһөн түгээнник туоратар, күндүүл уларыйытын кэтээн көрөн быһаарар буолан, сана үлэлиир киһиэхэ улаханнык көмөспөстү. Аны баһыналарбытын кэрийэ сылдан, оҕолорун туһунан кэпсиир курдук, хас биирдииларин хас сыллаахха очоһуллубуттарын, хайа баһына сиигин түгээнник көтүрүн, ханна, ханнык бурдук эрдэлээн буларык, хас сыллаахха төлө үүнүүнү бизирбиттин ааба билиһиннэртээбитэ үлэбэр элбэк суболары бизирбитэ

Ити мэхэ эрэ буолуо
дуо, эрдэ үлэлээн
ааспыт агрономнарга
барыларыгар буоллаҕа.
Сааһы ыһыы, күтүнгү
хомуур былдьаһыктаах
күннэригэр тизхиһикэ
алдьанан, үлэ
атактанарын быһыгар,
күммүт "үлэлээ, өрүтүс"
диэбиттии, чабылычы
көрөн турдабына,
обкомтан, райкомтан
боломуочунайдар,
агитатордар,
агитбиригээдэлэр
кэлэн аралдьаһаллара
кыһылаах да
буолар! Онно биридэ
ыксаан, уопаттарынаан
мөнүттүбүлтүтүгэр, Николай
Егорович арыйы аҕай: "Кинилэр да партия соруудабынан
сырыттаһара, бачча сиргэ сырыттыбыт, бачча кинини
калтыбыт дикт отчуоттуохтарын наада буоллаҕа," - дикт
саната суох ыһыһа.

Николай Егорович 1974 сыллааха ССКП чилиэнгэр киирбитэ, Төһө да түбүктээх үлэбэ сырыттар, райком бюротун чилиэнинэн, хас да төгүл нэһилиэк Сэбиэтин дэпутатынан, икки төгүл партия уобаластаабы кэмтиэтин кэмпиризэнсийтин дэлгэзэгтэринэн талыллан, оройуонун, нэһилигийн инники сайдыыларын торумнаһыта, түстэспитэ.

Үлэттэн илимгин араарбатах, дэгиттэр талааннаах кыдьабыс механизатор пенсияга тахсан да баран, сохуостар ыһыллыахтарыгар диири мин мастарыскайга үлэспэбит. 90-нус сылларга чааһынайдарга тизхиныкэ дэлэйтэн, Николай Егоровичка элбэх иһи тизхиныкэлэрин өрөмүөннэтэн, субэ-ама ылан, астынан бараллара. Бу сылларга түгүлэтин ыалларыгар уу ситимин тэрдэн, бэйэтэ үлэспэтэн, уонча сыл устата сайынын уунан эрдэадаматхтарин, бууруот аһын, сибэкини дэлэччи үүннэрбиттэрин ыаллара өрүү махтанан кэспииллэр.

Николай Егорович 1952 снппааха Төлөй нэһилиэгиттэн төрүттээх, көлөрүү кыттыылааһа Мария Александровна Смирновааны кэргэн ылан, тобус оҕолорун, элбэх сизэннээх, илгээхтик-эйлээхтик спорбуттара. «Аҕабыл пенсияҥа тахсан баран, дыа, дызтигэр нус-хас спорбута. Үлэлиир эрдэбинэ отууга охон, сарсыарда эрдээһин баран, кээһитин хойууан кэлэн, ол быһыһыгар мунууахтаан хоһоһо курдук этэ. Үкөүн ийэбитин кытта оспоробут» диян оҕолоро оччотосу кэмнэри ахталлар. Ытык кырдыаһас билигин улуус киинигэр толору хаанчыппыылаах дьыһэ оҕолорун, сизэннэри, хос сизэннэрин кытта сайдыылаах сана үйэ хас бириддэ күнүн үөрэ-көтө көрсөр, бөлүлгө оҕолорун кытта тэннэн сөбөр-махтайар, көмүс чыычаахтара эйэлээх, байлыһыт олоһо этэннэ оҕолорлоруттан, үөрэхтэнэн үлэһит буолбуттарыттан дьоллорор.

Бу Николай Егорович Яковлев курдук дьон-норуот туһа дьин куустарын харыстаабака, тус кыһалбаларын аахсыбака, тухс баар билимилэрин, дьобурдарын ууран үлүлээббит дьоммут олус арыйах хаалпылар. Кинилэр үлүскэнээх үлэлэрэ, дьонун олохторо умнууллубака, үтө холобур буолан барыбытын сайдыыга, ситиһиэс сирдигэ, ыныра туруон баарарынан. Онтон күндү киһибит, Николай Егорович, кырдыыга, ынарыга бариммэххэ, өссө да уһуннук олоор, дьоннор-сэргээр ылкытаах тылгынан, сүбөһүнэн көмө, тирэх буола сырыт дьин алгыһыйбын.

Евдокия ОКОРОКОВА,
Одзулуун нэһилиэгийн устуоруйа мусуойун
уопсастыбаннай үлэһитэ.

06:00 - Геван 12+
06:30 - Дойдум дыно 12+
06:45 - Репортаж 12+
07:00 - Простые истины 12+
07:30 - Хотугу сулус 6+
08:00 - Кэл, олор, саһаргаһык 6+
09:00 - Зарядка 12+
09:15 - Истин илдьыт 6+
09:45 - Чэйин, бииргэ ыллыабыт! 12+
10:00 - Сахалыы киинэтэ көрүбүн 12+
12:00 - Новости 12+
12:15 - Дом мечты 12+
12:45 - Телесериял 12+
13:30 - Новости 12+
13:45 - Сахалыы киинэтэ көрүбүн 12+
15:00 - Новости 12+
15:15 - Сахалыы киинэтэ көрүбүн 12+
16:00 - Новости 12+
16:15 - Ким да умнуллубат, тусх да умнуллубат! 12+
16:45 - Золотой фонд ТВ 12+
17:30 - Охота и рыбалка Якутии 12+
18:00 - Новости 12+
18:15 - Истин илдьыт 6+
18:45 - «Ньургунун иккистээн тылыннар...» спектакль 12+
20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+
20:45 - «Ньургунун иккистээн тылыннар...» спектакль 12+
21:00 - Кэниэр 12+
22:00 - Клевая рыбалка 12+
00:00 - Новости 12+

